

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ

О.Б. Швидка

*Харківський інститут банківської справи
Університету банківської справи Національного банку України,
nauka@khibs.edu.ua*

В умовах трансформації господарської системи на ринкових засадах головним завданням економічної політики держави є створення сприятливих умов для розвитку виробництва в усіх секторах економіки країни і забезпечення безперервності відтворювального процесу. Серед найбільш важливих напрямів реалізації цього завдання є активізація інвестиційно-кредитної діяльності банківської системи України. Нині кредитна активність банків нашої країни перебуває на рівні, що не є адекватним потребам реального сектора відповідно до вихідних умов виробництва і обігу продукції у діючій системі господарських зв'язків між підприємствами.

Не може бути позитивно розцінена і стійка тенденція до зростання банківських вкладень в економіку при збереженні загального скорочення обсягів виробництва. Макроекономічними аспектами першопричин даних процесів є прорахунки у грошово-кредитній і фіскальній політиці, низькі темпи приватизації, незадовільний розвиток фінансового ринку, ринку робочої сили і нерухомості. З огляду на існуючі економічні відносини українські банки ще не можуть впровадити деякі види інвестиційного кредитування, які є типовими для західних банків. Нестабільність фінансового стану клієнтів посилюють кредитні ризики, обумовлюють застосування форм кредитування, які захищають інтереси банку-кредитора. Однак і на мікроекономічному рівні не слід недооцінювати недоліки у діяльності самих банків стосовно кредитування, що є однією з найбільш ризикових банківських операцій. Тому необхідною умовою застосування банківськими установами ефективних методів видачі позик клієнтам є мінімізація інвестиційного ризику за всіма напрямками вкладення коштів.

Роль банку в інвестиційному кредитуванні економіки полягає в тому, що банківська установа виступає головним джерелом мобілізації великих капіталів для здійснення інвестицій, розширення виробництва. Оде-

ржані таким способом ресурси використовуються для кредитування найбільш привабливих та перспективних, з інвестиційної точки зору, галузей народного господарства, що й забезпечує інвестування реального сектора економіки країни.

Останнім часом в Україні намітилися позитивні зміни в інвестиційному процесі. Темпи надходжень інвестицій в основний капітал випереджають динаміку темпів ВВП і промислового виробництва. Понад дві третини коштів вкладено в об'єкти виробничого призначення. Є певні позитивні зрушення в інвестиційному кліматі та поліпшенні інвестиційного іміджу держави. Найбільш суттєва роль в цьому процесі відводиться саме банківському сектору. Банки спроможні виступати в ролі активних інвесторів економіки, зосереджуючи значні обсяги залучених фінансових ресурсів на найбільш ефективних інвестиційних напрямках.

За даними Державного комітету статистики України обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну у 2007 році збільшився на 36,5%, або на \$7,882 млрд. і на 1 січня 2008 року склав \$29,489 млрд.

Чистий приріст іноземного капіталу за 2007 рік склав \$7,532 млрд.: інвестори вклали \$8,711 млрд., вилучили — \$1,179 млрд.

Обсяг прямих інвестицій із України за 2007 рік збільшився у 25,5 рази, або на \$5,953 млрд. і на 1.01.08 р. склав \$6,196 млрд. Інвестиції з України в економіку інших країн світу в 2007 році склали \$6,007 млрд. Сума кредитів і позичок, отриманих підприємствами України, на 1 січня 2008 року склала \$4,2 млрд.

Основний приріст відбувся за рахунок українських інвестицій на Кіпрі (\$5,826 млрд.).

Загальна сума кредитів та позичок, наданих українськими резидентами підприємствам прямого інвестування у 2007 році склала \$123,4 млн. Загальний обсяг прямих інвестицій в економіку інших країн світу, включаючи запозичений капітал, досяг \$6,32 млрд.

Для збільшення розмірів банківського довгострокового кредитування реального сектора економіки України банківська система повинна виробити власну концепцію раціонального інвестування, зосередивши увагу на функціонуванні універсальної банківської системи із спеціалізованими фінансово-кредитними установами.

В будь-якому разі для прийняття рішення про вкладення капіталу банку необхідно володіти інформацією, яка підтверджує три основні тези:

- забезпеченість повного повернення вкладених коштів;
- передбачуваний прибуток повинен бути достатнім, щоб забезпечити привабливість обраного виду інвестування порівняно з іншими можливостями;
- передбачуваний прибуток повинен компенсувати ризик, який виникає через невизначеність кінцевого результату.

Остання умова встановлює прямий зв'язок між ризиком і очікуваним доходом від інвестицій. Чим вищий ризик, тим вище повинен бути очікуваний дохід, а отже, проблема управління інвестиційним процесом банку полягає в розробці програми вкладення капіталу, яка забезпечить необхідну дохідність за мінімального ступеня ризику.

Таким чином, активізація інвестиційної діяльності банків є найбільш важливою для розвитку економіки, адже банки займають особливе місце, забезпечуючи рух грошових потоків, впливаючи на всі стадії суспільного відтворення та формуючи інвестиційні ресурси для здійснення структурної перебудови вітчизняних підприємств. Інтенсифікація процесу формування банками інвестиційних ресурсів можлива лише за умови поетапного й комплексного управління інвестиційним потенціалом. Це дозволить підняти на якісно новий рівень інвестиційну діяльність і капітальну базу банків, що забезпечить розвиток реального сектора економіки України у майбутньому.